

Huvudman

Uppsala kommun
uppsala.kommun@uppsala.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ärentunaskolan i Uppsala kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala kommun att senast **fredag den 29 mars 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och åtgärdsprogram samt utredning av orsaker till elevers frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Uppsala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Uppsala kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

1. Se till att vid minst ett tillfälle före den 29 mars 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring att anmäla och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen).

2. Se till att rektorn startar utredningar av eleverna 24, 28, 33, 13, 14 och 26:s behov av särskilt stöd (elevförteckning aktbilaga 10). Rektorn ska dokumentera vilket datum utredningar startats för dessa elever. Dokumentation rörande när utredningarna startats ska ges in till Skolinspektionen samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje utredning om särskilt stöd som avslutats ska rektorn eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden 18 december 2023-15 mars 2024. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).
4. Se till att det av åtgärdsprogram som utarbetas och beslutas framgår:
 - datum för beslut
 - vem som har varit beslutsfattare
 - en överklagandehänvisning
 - datum för uppföljning respektive utvärdering samt
 - vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärderingen.Skolenhetens tre senaste beslutade åtgärdsprogram utan beslut om anpassad studiegång ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 §, 29 kap. 10 § skollagen och 31 samt 33 §§ förvaltningslagen (2017:900)).
5. Se till att det av åtgärdsprogram med beslut om anpassad studiegång som utarbetas och beslutas framgår, utöver vad som anges i punkten 4, vilka avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen som gjorts. Skolenhetens tre senaste beslutade åtgärdsprogram med beslut om anpassad studiegång ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § och 3 kap. 12 § skollagen).
6. Se till att rektorn vid utvärdering av åtgärdsprogram fattar nytt beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att avsluta åtgärdsprogram för det fall eleven i fråga inte längre bedöms vara i behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vad utvärderingen resulterat i samt bifoga det beslut som fattades vid detta tillfälle avseende tre elever. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).

Utredning av orsaker till elevers frånvaro

1. Se till att vid minst ett tillfälle före den 29 mars 2024 informera samtliga lärare och övrig personal om skollagens bestämmelser om skyldigheten att utreda orsaker till elevers frånvaro. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och på vilket sätt informationen förmedlats (2 kap. 34 § och 7 kap. 19 a § skollagen).
2. Rektorn ska se till att orsakerna till frånvaro för eleverna 36, 17 och 11 utreds (elevförteckning aktbilaga 10). Utredningarna ska göras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. I detta ingår att skolan och huvudmannen ska redogöra för den kartläggning skolan gjort för att utreda orsakerna till elevernas frånvaro samt för vad skolan och huvudmannen sammantaget tror orsakar elevernas frånvaro. Rektorn ska, när en utredning om en elevs frånvaro har inletts, se till att frånvaron anmäls till huvudmannen. Redogörelsen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (7 kap. 19 a § skollagen).

Plan mot kränkande behandling

1. Se till att plan mot kränkande behandling för läsåret 23/24 innehåller en redogörelse över hur planerade åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling från föregående års plan har genomförts. Huvudmannen ska inkomma med en uppdaterad plan mot kränkande behandling för läsåret 23/24 som innehåller en sådan redogörelse. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 8 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser

- Utreda kränkande behandling
- Ordningsregler och utredning av ordningsstörande beteende

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:7262) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Ärentunaskolan i Uppsala kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Ärentunaskolan följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, utredning av orsaker till elevers frånvaro, arbetet mot kränkande behandling, ordningsregler och utredning av elevers ordningsstörande beteende.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis begärt in viss dokumentation, bland annat betygskatalog, planer mot kränkande behandling och uppgifter om antal elever som är föremål för särskilt stöd och elever som har problematisk frånvaro. Vid skolbesök den 10 och 11 oktober 2023 har myndigheten genomfört intervjuer med elever och personal. Intervjuer med representanter för elevhälsan, med rektor och biträdande rektor har genomförts digitalt den 16 och 17 oktober 2023.

Ytterligare dokumentation har begärts in i ärendet den 30 oktober 2023, bland annat frånvarostatistik från vårterminen 2023, utredningar av särskilt stöd och frånvaro samt åtgärdsprogram. Huvudmannen inkom med kompletterande dokumentation den 15 november 2023. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 10) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare berättar i intervju att det är lärarna som ansvarar för att extra anpassningar genomförs för de elever som behöver det och att anpassningarna dokumenteras i skolans lärplattform. Lärarna uppger att de extra anpassningar som ges bland annat är skärmar runt elever, hörlurar, instruktioner, extra hjälp vid igångsättning och tydlig uppstart av lektionen. Lärarna berättar vidare att om de uppmärksammar att extra anpassningar inte är tillräckliga för en elev så initierar elevens mentor en pedagogisk kartläggning som genomförs i samråd med andra

undervisande lärare. Den pedagogiska kartläggningen skickas därefter till elevhälsoteamet som tar ett beslut om särskilt stöd, exempelvis beslut om extra resurs eller andra typer av särskilt stöd. Lärare berättar att även om det är mentorns ansvar att lämna in en pedagogisk kartläggning är det inte alltid så att undervisande lärare meddelar mentor om att en viss elev riskerar att inte nå målen trots extra anpassningar.

Representanter från elevhälsan beskriver att lärarna kan anmäla utredningsbehov av särskilt stöd på olika sätt till elevhälsoteamet. Det är inte alltid lärarna efterfrågar särskilt stöd när de lämnar in en pedagogisk kartläggning till elevhälsoteamet. Om lärarna vill anmäla utredningsbehov av särskilt stöd så kan lärarna också informellt berätta det för speciallärarna. Representanter från elevhälsan berättar vidare att det är elevens behov som styr hurvida en utredning av särskilt stöd ska initieras eller inte. Det handlar om vad elevhälsan kan utläsa från den pedagogiska kartläggningen och ibland kan det finnas ett behov att fråga den lärare som lämnat in kartläggningen om alla extra anpassningar är uttömda och diskutera varför eleven har svårigheter. Utredningen av särskilt stöd genomförs med hjälp av den pedagogiska kartläggningen, om det är så att lärarna har testat alla extra anpassningar kan det bli aktuellt för elevhälsoteamet att sätta in ett särskilt stöd. Det är den pedagogiska kartläggningen som avgör det. När en utredning av särskilt stöd är klar så beslutar rektor om ett åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Representanter från elevhälsan och rektor uppger därtill att åtgärdsprogram utvärderas vid slutet av varje termin. Om stödet inte fungerar eller räcker till så måste åtgärdsprogrammet följas upp och utvärderas oftare. Även om åtgärderna ska fortsätta så tar rektor ett nytt beslut om åtgärdsprogram.

Rektor och biträdande rektor berättar att om lärarna uppmärksammar att extra anpassningar inte är tillräckliga för en elev så ska lärarna anmäla eleven genom att göra en pedagogisk kartläggning till elevhälsoteamet. Den pedagogiska kartläggningen innebär att lärare utifrån ett helhetsperspektiv redogör för nuvarande anpassningar och eventuella kontakter med vårdnadshavare. En anmälan om särskilt stöd och en pedagogisk kartläggning är emellertid inte samma sak. Anmälningar för utredning av särskilt stöd från lärare kan ske informellt. En pedagogisk kartläggning är en anmälan till elevhälsoteamet och efter en sådan anmälan tar elevhälsoteamet ärendet vidare och ser efter vilken insats som skolan behöver göra. Rektor uppger att speciallärare tar ett stort ansvar för utredning av särskilt stöd när det gäller undervisningen men det händer att rektor själv skriver sådana utredningar, exempelvis är det fallet för elev 8 (aktbilaga 10).

Lärarna uppger att de har anmält flera elever för utredning av särskilt stöd genom att lämna in en eller flera pedagogiska kartläggningar till elevhälsoteamet där rektor och/eller representanter från elevhälsa uppger att någon utredning inte har startats. Detta med hänvisning till att anmälan eller pedagogisk kartläggning inte har inkommit. I andra fall väntar skolan på underlag från externa aktörer.

Det förekommer också uppgift om att en utredning av särskilt stöd har genomförts informellt gällande exempelvis elev 28, 33, 13, 14 och 26 (aktbilaga 10). Av skolans

betygskatalog framgår att tre av nämnda elever inte nådde kunskapskraven i sju eller åtta ämnen under vårterminen 2023.

Åtgärdsprogram utan föregående utredning av särskilt stöd

Av intervjuer framgår att det finns en elev med beslut om åtgärdsprogram där skolan inte dessförinnan har utrett elevens behov av stöd, elev 24 (aktbilaga 10). Rektor och representanter från elevhälsan uppger att skolan vid flera tillfällen inte dokumenterat eller genomfört en utredning av särskilt stöd innan beslut om åtgärdsprogram fattats.

Åtgärdsprogrammets utformning

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår bland annat följande. Samtliga åtgärdsprogram saknar uppgift om när uppföljning ska ske och vem som ansvarar för uppföljningen. Flera elever har ett beslut om anpassad studiegång, elev 8, 15 och 30 (aktbilaga 10). Vad gäller elev 8 framgår av beslut om anpassad studiegång att vissa lektioner anpassas bort men inte vilka lektioner det rör sig om. Det finns ett annat åtgärdsprogram, gällande elev 15, som anger att eleven ska läsa ett visst ämne men inte hur mycket mindre tid eleven får i ämnet. Vad gäller elev 30 framgår av elevens åtgärdsprogram att eleven har möjligheten att gå hem tidigare vissa dagar men inte vilka dagar eller vilka ämnen som det gäller.

Det finns åtgärdsprogram som saknar en överklagandehänvisning, elev 39 (aktbilaga 10). Det finns även exempel där beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp fattats för en elev, elev 15, fyra veckor innan tillhörande beslut om åtgärdsprogram fattats. Ett annat åtgärdsprogram saknar beslutsdatum och ansvarig person för utvärdering, elev 29. Två åtgärdsprogram har passerat datum för utvärdering, elev 39 och 30. Ett av åtgärdsprogrammen skulle ha utvärderats i september 2023 och ett annat i oktober 2023, innan huvudmannen skickade in dem till Skolinspektionen.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra

anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen och anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 31-33 §§ förvaltningslagen (2017:900). Enligt

förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Av 31-33 §§ förvaltningslagen framgår att för varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet samt överklagandehänvisning. Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att det inte framkommit annat än att huvudmannen och skolan uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med extra anpassningar. Skolinspektionen bedömer emellertid att det finns brister i skolans arbete när det gäller att anmäla och utreda elevers eventuella behov av stöd. Det är inte tydligt på skolan vilka rutiner som gäller för anmälan för utredning av särskilt stöd och vad som utgör en anmälan för utredning av särskilt stöd. Lärare anmäler elever för utredning av särskilt stöd, lärarnas uppfattning är att detta sker genom en pedagogisk kartläggning, men de får sedan inte den återkoppling som de förväntar sig från elevhälsoteamet. Rektor och representanter från elevhälsan har också uppfattningar om hur en sådan pedagogisk kartläggning ska användas i elevhälsoteamet och huruvida det är en utredning av särskilt stöd, en del av en sådan utredning eller något annat. Det framkommer även i intervjuer med lärare att information om enskilda elever i de olika ämnena från undervisande lärare inte alltid når mentor även om mentorn är den som ansvarar för att en elev anmäls för utredning av särskilt stöd till elevhälsoteamet. Av utredningen framgår också att det finns flera elever som lärare anmält för utredning av särskilt stöd genom att lämna in en pedagogisk kartläggning, i vissa fall flera, till elevhälsoteamet men där rektor och/eller representanter från elevhälsan uppger att någon utredning av särskilt stöd inte har startats, i något fall för att skolan väntar på externa aktörer, eller att de inte känner till att någon pedagogisk kartläggning har lämnats in.

Åtgärdsprogram utan föregående utredning av särskilt stöd

Av utredningen framgår att det finns en elev med beslut om åtgärdsprogram men där det inte finns någon bakomliggande utredning av särskilt stöd. Ett beslut om åtgärdsprogram ska grunda sig på en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Även i de fall där det finns omfattande dokumentation från en tidigare skolenhet och/eller utredningar från externa aktörer måste skolan fortfarande genomföra en egen utredning utifrån förutsättningarna och lärmiljön vid elevens nuvarande skolenhet. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det utgör en brist att skolan tagit beslut om åtgärdsprogram för en elev utan att beslutet föregåtts av en utredning av elevens stödbehov.

Åtgärdsprogrammets utformning

Skolinspektionen bedömer att det finns flera brister i skolans arbete med att upprätta beslut om åtgärdsprogram i enlighet med de krav som ställs i skollagen och förvaltningslagen. Huvudmannen har en skyldighet att säkerställa att beslut om åtgärdsprogram med eller utan beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp uppfyller de krav som ställs i förvaltningslagen. I förvaltningslagen finns krav på att varje beslut ska innehålla uppgift om beslutsdatum, vem eller vilka som fattat besluten, motivering eller överklagandehänvisning. Beslut om åtgärdsprogram, med eller utan beslut om anpassad studiegång eller särskild undervisningsgrupp, ska också enligt skollagen innehålla uppgift om när uppföljning och utvärdering ska ske samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Om åtgärdsprogrammet innebär att avvikelser från timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) ska sådana avvikelser tydligt formuleras i beslutet.

Inledningsvis konstateras att skolans åtgärdsprogram inte innehåller uppgift om när åtgärdsprogrammen ska följas upp och vem som ansvarar för detta. Skolan har tagit beslut om anpassad studiegång flertalet veckor innan tillhörande beslut om åtgärdsprogram fattats för en elev, elev 15 (aktbilaga 10). Åtgärden har således försiggått utan att det har varit bestämt när uppföljning respektive utvärdering ska ske samt vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärderingen. I flera av skolans åtgärdsprogram med beslut om anpassad studiegång framgår inte vilka ämnen som anpassats bort eller vilka ämnen som eleverna får mindre tid i varför besluten inte kan anses ange vilka avvikelser från timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen som gjorts, elev 8, 15 och 30. Ett beslut om anpassad studiegång kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd och det är viktigt ur en rättssäkerhetsaspekt att beslutens innehåll är preciserade så att mottagaren förstår beslutens innebörd inför ett eventuellt överklagande. Av den skriftliga dokumentationen framgår vidare att några av skolans åtgärdsprogram har passerat datum för utvärdering, elev 39 och 30. En utvärdering av ett åtgärdsprogram ska alltid resultera i ett ställningstagande huruvida åtgärdsprogrammet behöver förändras och om det ska fortsätta gälla. Om så är fallet ska ett nytt beslut fattas.

Utredning av orsakerna till elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna berättar i intervju att de varje tisdagsmorgon blir påmind om att de ska fylla i elevers frånvaro och undersöka orsakerna till frånvaron för de elever som är borta mycket. Lärarna berättar vidare att en elevs frånvaro blir problematisk om den når en viss nivå, giltig som ogiltig. Om en elev är frånvarande från skolan så meddelas vårdnadshavarna direkt per mejl eller sms via skolans informationssystem. Lärarna får en rapport varje månad med en frånvaroöversikt. Lärarna ska kontakta vårdnadshavarna om en elevs frånvaro ligger på en risknivå.

Läraren kan redan genom samtal med vårdnadshavare få svar på orsaken bakom en elevs frånvaro. Några lärare berättar att om frånvaron inte går att förklara med till exempel sjukdom så är det mentor eller specialpedagogen som utreder orsakerna till den problematiska frånvaron. Mentor och specialpedagog pratar i sådana fall med eleven och dennes vårdnadshavare. Några andra lärare uppger att det inte finns en specifik arbetsgång kring hur en utredning av orsakerna till frånvaron ser ut utan att det är den kontroll som lärarna gör med vårdnadshavarna varje månad.

Representanter från elevhälsan och rektor berättar att det är mentorns ansvar att inledningsvis stämma av orsakerna till en elevs frånvaro med vårdnadshavare utifrån de listor som skickas ut varje månad. Elevhälsoteamet tittar därefter igenom listorna och gör en kartläggning kring elevernas frånvaro i de fall mentorn inte kan svara på vad frånvaron beror på. Elevhälsan uppger att frånvaron utreds om elevens frånvaro är mellan tio och femton procent medan rektor säger att skolan utreder vad frånvaron beror på vid femton till tjugo procents frånvaro. Representanter från elevhälsan berättar att kartläggningen består av två delar, mentorn eller kuratorn kan göra den första delen av kartläggningen medan kuratorn gör den andra delen. Rektor tillägger att kuratorn genomför de flesta frånvaroutredningarna men eftersom frånvaroutredningarna har behövt genomföras mer frekvent så har även mentorer gjort frånvaroutredningar. Representanter från elevhälsan berättar vidare att om frånvaroproblematiken handlar om att eleven exempelvis inte kan tillägna sig kunskaperna kan det bli aktuellt att utreda stöd. Åtgärder som blir aktuella för att komma till rätta med en elevs frånvaro kan vara att ansöka om skolkoordinator hos kommunen eller att göra en kartläggning tillsammans med speciallärare.

Av intervju med representanter från elevhälsa och rektor samt skriftligt underlag framgår att det finns två elever, elev 36 och 11, som under både vårterminen 2023 och höstterminen 2023 har en frånvaro som uppgår till 30 procent eller mer där skolan inte genomfört någon frånvaroutredning. Det finns även elever med betydligt högre frånvaro under en längre tid där representanter från elevhälsan uppger att en frånvaroutredning endast genomförts informellt, elev 17. Av intervjuer med representanter från elevhälsan och rektor framgår även att det finns en elev, elev 12, som har utretts med anledning av sin frånvaro under vårterminen 2023 men där någon anmälan till huvudman inte gjorts.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 7 kap. 2 § skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt.

Av 7 kap. 17 § skollagen framgår att en elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att rektorn ska, om en elev har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att Ärentunaskolan saknar fungerande rutiner för att utreda orsakerna till elevers frånvaro. Utredningen visar att samtlig personal inte har kännedom om skolans rutiner kring arbetet med frånvaro och att det råder delade meningar kring vilka rutiner som gäller eller huruvida elevers frånvaro är utredd eller inte. Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att skolan underlåter att utreda orsakerna till elevers upprepade eller längre skolfrånvaro. Det framgår att skolan underlåtit att genomföra formella utredningar av orsakerna till i vart fall tre elevers frånvaro trots att eleverna haft hög frånvaro under flertalet månader. Skolinspektionen bedömer därtill att det är en brist att skolan har utrett orsaker till elevers frånvaro utan att ha anmält det till huvudman. Rektor ska se till att en anmälan till huvudman sker så snart en utredning om en elevs frånvaro har inletts.

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 23/24 framgår bland annat en rutin för hur personal på skolan ska agera vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Av planen från läsåret 22/23 framgår att skolan beslutat om att vidta främjande insatser för likabehandling samt förebyggande åtgärder mot kränkningar, trakasserier eller diskriminering. Beslutade förebyggande åtgärder mot kränkningar i planen från läsåret 22/23 innefattar att förbättra miljön på toaletter, i matsalen och i idrottskorridorerna samt i omklädningsrummen och att ta hjälp av Uppsalas ungdomsjour i arbetet med elevernas språkbruk och kränkande uttryck. Planen för efterföljande läsår 23/24 innehåller dock inte någon redogörelse för hur de planerade åtgärderna från läsåret 22/23 har genomförts.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga

och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling från läsåret 23/24 inte innehåller någon redogörelse över hur de planerade förebyggande åtgärderna från läsåret 22/23 har genomförts. Det är därför inte möjligt att utläsa vilka av de planerade förebyggande åtgärder som har genomförts under året, hur de har genomförts och om åtgärderna har gett önskad effekt i verksamheten.

Områden utan konstaterade brister

Utreda kränkande behandling, ordningsregler och utredning av elevers ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utreda kränkande behandling

Lärarna berättar att i de fall personal får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling så ska den personal som sett eller hört om kränkningen göra anmälan i ärendehanteringssystemet. Om personalen inte gör anmälan direkt så sker det vid slutet av dagen. Det kan vara så att den personal som får kännedom om en händelse av kränkande behandling berättar det för mentorn eller trygghetsteamet som i sin tur gör en anmälan. I anmälan skriver personalen ned vad det är som har hänt och anmälan skickas därefter till rektor och kurator. Ärendet tas därefter upp i trygghetsteamet som upprättar en plan. Trygghetsteamet pratar med eleverna för att reda ut konflikten och följer upp det genom samtal. Trygghetsteamet bestämmer till exempel vem som ska genomföra vilka samtal. Åtgärder som kan bli aktuella att vidta efter en händelse av kränkande behandling kan vara att föräldrar får komma till skolan. Det kan också bli aktuellt med orosanmälan om föräldrarna behöver stöd. Ibland kan det vara insatser för hela klasser eller för en del av en klass. Lärarna berättar vidare att för de fall en elev upprepat kränker andra elever kan det bli aktuellt med ett beslut om avstängning.

Rektor berättar att personalen ska anmäla ärenden om kränkande behandling i ärendehanteringssystemet. Rektor får då ett meddelande om ärendet i sin e-post och ärendet går även direkt till huvudmannen. Skolan har utsett utredare som genomför utredningen därefter. Det kan vara någon av rektorerna, lärarna, socialpedagogen eller kuratorn. Utredaren pratar med eleverna, både med den utsatte och med den utsättande eleven och med eventuella vittnen samt

informerar vårdnadshavarna och mentorerna. Aktuella åtgärder att vidta därefter beror på vad situationen handlat om. Det kan vara allt ifrån att ringa hem till att anmäla kränkningen till andra myndigheter.

Ordningsregler och utredning av elevers ordningsstörande beteende

Eleverna berättar att skolan har ordningsregler och att lärarna tar upp reglerna vid terminsstart. Reglerna finns i klassrummen och där framgår vad som händer om eleverna bryter mot reglerna. Lärarna berättar att reglerna revideras varje år och eleverna får vara med och ge sin syn på dem. Reglerna tas upp i klassråd och elevråd varje år och skickas även hem till elevernas vårdnadshavare.

Vad gäller utredning av ordningsstörande beteenden hos elever uppger rektor att skolan gör så gott de kan. Rektor och biträdande rektor försöker samverka med andra skolor, socialtjänsten och områdespolisen. Skolan jobbar mycket med eleverna och har dialog med vårdnadshavare och anmäler till socialtjänsten när det behövs. Elever som redan i årskurs 7 visar varningstecken anmäls tidigt. Det finns elever som går i årskurs 9 som har ett normbrytande beteende. Skolan gör allt de kan för att ändra det normbrytande beteendet. Antingen är det någon av rektorerna eller trygghetsteamet som utreder ett sådant beteende. När det kommer till svårare saker, till exempel polisanmälningar, så är det rektor eller biträdande rektor som utreder saken. Åtgärder som kan bli aktuella att vidta efter en utredning av ordningsstörande beteende beror på vilka elever det handlar om. En åtgärd som kan vara aktuell är att anmäla en elev som betar sig olämpligt till externa aktörer eller sätta in samtalsstöd. Skolan har startat ett nätverk bland elevernas vårdnadshavare så att de kan ha en dialog med varandra. Vid något tillfälle har rektorerna flyttat en elev från en undervisningsgrupp till en annan.

Rättslig reglering

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att skyndsamt anmäla detta till skolans rektor. Rektor är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet som beslutats av rektor. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektor se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har

framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Mirja Wallström medverkat.